РОЗДІЛ VI. ПЕДАГОГІЧНІ Й МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

УДК 371:811.161.2+378.016:82.09

Л. Базиль
НПУ ім. М. П. Драгоманова

ІННОВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СЛОВЕСНИКІВ

У статті досліджено роль освітніх інноваційних технологій у формуванні літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури. На прикладі освітнього процесу у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка висвітлено особливості застосування технології контекстного, діяльнісного, проблемного й інтерактивного навчання у системі літературознавчої освіти майбутніх словесників.

Ключові слова: *учитель української мови і літератури, літературознавча компетентність, освітні інновації.*

Постановка проблеми. Динамізм розвитку сучасного інформаційно-технологічного суспільства, реформування освітньої галузі крізь призму компетентнісного підходу істотно підвищили вимоги до професійної підготовки вчителя української мови і літератури. В умовах сьогодення такий фахівець має бути знавцем української словесності, здатним внутрішньо переживати кожне літературно-мистецьке явище, вільно користуватися теоретико-літературним інструментарієм для осмислення художньо-естетичних фактів і явищ; творчою особистістю, яка досконало опанувавши зміст духовних надбань людства, вміє на професійному рівні сформувати у вихованців високоморальні й загальнолюдські цінності; дослідником, готовим здійснювати літературно-філософське, літературно-історичне, літературно-психологічне, текстологічне дослідження й умотивовувати науково-пошукову діяльність школярів, стимулювати їхні пізнавальні інтереси; наставником, який виховує активних, діяльних громадян, здатних гідно репрезентувати й утверджувати Україну в європейському співтоваристві. Важливість вироблення таких професійних і особистісних рис аргументує необхідність формування літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури.

До того ж інформатизація й інтеграція сучасного суспільства збільшують запит на практично зорієнтованих фахівців, підвищують вимоги до рівня їх підготовки, що зумовлює якісні зміни не тільки змістового наповнення навчальних предметів, але й урізноманітнює технології, методи й прийоми їх викладання в напрямі формування словесників з

високим рівнем літературознавчої ерудиції, сформованими вміннями внутрішньо поєднати в собі психічний, соціальний, культурний, етичний, естетичний та інші компоненти.

Незважаючи на те, що проблема підготовки педагога-філолога ще з початку минулого століття стала об'єктом наукового вивчення, і нині вона залишається однією із знакових в освітній галузі.

Аналіз актуальних досліджень. У центрі наукової уваги сучасних дослідників – проблеми формування креативності майбутніх учителів літератури (О. Куцевол), інтерпретаційної компетентності (Л. Бутенко), теоретико-методологічні аспекти літературознавчої підготовки (О. Галич, М. Наєнко, В. Погребенник, А. Ткаченко); формування здатності майбутнього вчителя літератури до проектно-конструкторської діяльності (В. Шуляр), до компаративного вивчення художніх творів (А. Градовський), до викладання української літератури у взаємозв'язках із іншими видами мистецтв (С. Жила) тощо. Більшість науковців і вчителів-практиків уважають, що сьогодні виникла необхідність модернізації шкільної літературної освіти в цілому, і зокрема вироблення такої технології викладання художньої словесності, яка б ураховувала ефективні новітні досягнення літературознавчої думки. Водночас перспективи економічного і духовного поступу країни окреслили важливість застосування освітніх інновацій у літературознавчій підготовці висококваліфікованих учителів української мови і літератури.

Інноваційність в освітній галузі уважають принципово важливою відповіддю на виклики сучасності. Насамперед – це гнучкість системи освіти, її відкритість до нових змістових, світоглядних, технологічних аспектів, наявність конкурентоспроможних національних і транснаціональних проектів у світовому співтоваристві.

У контексті вирішення зазначеної проблеми потрібно не тільки глибоко переглянути мету, завдання і зміст літературознавчої підготовки вчителів, а й запровадити нові прогресивні технології навчання, змоделювати оптимальні варіанти для системи навчання, і, безперечно, з'ясувати вплив новітніх технологій на підвищення рівня фахової підготовки студентів.

Мета статті – дослідити можливості освітніх інноваційних технологій у формуванні літературознавчої компетентності майбутніх словесників.

Виклад основного матеріалу. Під літературознавчою компетентністю розуміємо цілісний багаторівневий комплекс властивостей особистості, що забезпечує ефективне, раціональне і творче використання літературознавчих знань і філологічних умінь для розв'язання проблем і

вирішення завдань шкільної літературної освіти, пов'язаних із успішною адаптацією людини в суспільстві.

Як відомо, ідеалом сучасної професійної підготовки є фахівець із гнучким розумом, готовий швидко реагувати на новітні досягнення науки і освітньої практики, із повноцінними, розвинутими потребами в постійному самовдосконаленні і саморозвитку та сформованими орієнтувальними навичками і творчими здібностями. Саме літературознавча компетентність учителя в системі шкільної літературної освіти сприяє формуванню читацької культури учнів, розвитку критичного мислення, естетичних смаків і уподобань на основі осмислення зразків мистецтва слова, діалогічного осягнення тексту і змісту художніх творів, виробляє стійкий інтерес до пошуку істини, зорієнтовує на вироблення готовності до повної самореалізації, саморозвитку, вдосконалення навичок співтворчості.

Реалізація літературознавчої компетентності вчителя в системі шкільної літературної освіти зміщує акценти із літературознавчого знання учнів на процес знаходження істини в мистецькому явищі кожним вихованцем, тобто закцентовує увагу на пізнанні тексту літературного твору, адже знання – відносне, а пошук істини – нескінчений (О. Потебня).

Формування літературознавчої компетентності майбутніх словесників, як правило, традиційно відбувалося у процесі опанування нормативних курсів «Вступ до літературознавства», «Виразне читання», «Літературне краєзнавство», «Історія української літератури», «Історія зарубіжної літератури», «Теорія літератури». Однак з початку 90-х рр. XX ст. в Україні було взято курс на розвиток інновацій, який знайшов своє відображення в низці законодавчих і нормативно-правових документів. Інноваційна освітня політика набула загальнодержавної знаковості. Її реалізація забезпечується нормативно-правовою базою й інноваційними процесами, пов'язаними зі створенням нової теорії і практики освіти та підтримкою наукових досліджень у галузі педагогічної інноватики. Зазначимо, що ***інновації в освіті*** в нормативних документах трактують як процедуру її постійного оновлення та кінцевий продукт застосування будь-якої новизни з метою внесення якісних змін в освітній процес й отримання економічного, соціального, науково-технічного, екологічного та інших ефектів. Вони характеризуються новизною, спрямованою на якісне покращення освітнього процесу, і відображаються в удосконалених чи нових: *освітніх системах* (дидактична, виховна, управлінська); *складових освітнього процесу* (мета, зміст, структура, форми, методи, засоби, результати); *освітніх технологіях* (дидактичні, виховні, управлінські);

наукових і науково-методичних розробках, технічних пристроях і установках для закладів і установ освіти; нормативно-правових документах, що регламентують діяльність навчальних закладів і установ освіти та їх відносини з іншими інституціями.

У площині інноваційного реформування літературознавчої підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до її змісту ***уведено нові курси і спецсемінари***: «Психологія літературної творчості», «Педагогічна риторика», «Теорія сприйняття і розуміння художнього твору», «Психоаналіз», «Психоісторія української літератури», «Літературна герменевтика», «Теоретичні основи аналізу художнього твору», «Літературознавча компетентність учителя української мови і літератури», «Основи літературознавчих досліджень», «Педагогічна герменевтика», «Педагогіка екзистенціалізму», «Педагогічна психологія», «Психологія літературної творчості», «Психологія читацької діяльності», «Теорія сприйняття і засвоєння художнього твору», «Практика читацької діяльності», «Літературознавча компетентність учителя української мови і літератури» тощо; ***запроваджено новітні технології*** модульного, контекстного, інтегративно-діяльнісного, проблемного, інтерактивного навчання.

На прикладі осмислення практичного досвіду діяльності Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка з'ясуємо суть інновацій у літературознавчій підготовці майбутніх словесників. За ініціативою викладачів з 2008 р. у цьому ВНЗ викладання літературознавчих дисциплін почали організовувати з елементами ***контекстної технології***. Її мета полягає у формуванні педагогічної спрямованості способів розумових дій, розвитку емоційних і морально-естетичних якостей, засвоєнні знань, умінь і навичок, виробленні дієво-практичної сфери і самокерувальних механізмів особистості майбутнього вчителя української мови і літератури.

Основними характеристиками технології є гуманістичність, всебічна гармонійність, проблемно-пошуковий, творчий, діалогічний характер навчального процесу. Означена технологія спрямована на розвиток потреби студента в самоактуалізації, що має провідну роль у сфері спонукання дидактичного вибору. Виходячи з класифікації потреб А. Маслоу, самоактуалізація є вершиною піраміди людських потреб. За думкою психолога, її можна досягти лише за умови підготовленості особистості до духовного розвитку і постійного бажання до самовдосконалення.

Обов'язковою вимогою окреслення змісту літературознавчої освіти є урахування ***інтегративно-діяльнісної технології*** підготовки вчителя

української мови і літератури, що зорієнтовує на формування такого фахівця, який засобами художньої словесності виховує в школярів загальнолюдські і високоморальні якості, впливає на їхній світогляд і ціннісні орієнтири. Сформульована думка передбачає включення предметно-професійного і соціального контекстів майбутнього фаху до змісту літературознавчих курсів. Формування літературознавчої компетентності студентів і одночасне її виявлення у процесі аудиторної і позааудиторної роботи уможливлюють перехід від освітньої діяльності, що полягає в опануванні теоретичних знань і виробленні філологічних умінь, до професійної, що розглядаємо як формування гармонійно розвиненої особистості учня засобами високохудожніх творів.

Літературознавча компетентність майбутніх учителів сприяє ґрунтовному усвідомленню художніх творів, забезпечує поєднання пізнавального і комунікативного аспектів читання, розуміння психології літературної творчості, вироблення мовно-мовленнєвої культури, подальший саморозвиток, є дієвим засобом готовності до здійснення шкільної літературної освіти на засадах творчої інноваційної діяльності й узаємодії науки і мистецтва. Саме на основі досконалого володіння літературознавчою компетентністю вчитель-словесник має змогу обрати найбільш ефективний елемент художнього твору, яким може зацікавити кожного з вихованців, пробудити його думку, спонукати до розмірковувань, тобто формувати читацьку культуру дітей. Наприклад, без ґрунтовних літературознавчих знань і умінь неможливо усвідомити ідейний зміст високохудожньої новели «Intermezzo» М. Коцюбинського. У творі діють такі персонажі, як «Моя утома», «Ниви у червні», «Сонце», «Три білих вівчарки», «Залізна рука города», «Людське горе». Метафоричність цих образів зумовлена свідомим бажанням автора персоніфікувати власні асоціативні враження і відобразити сутність людського буття. Саме літературознавчі знання й уміння є тими «інструментами», які дозволяють не тільки адекватно зрозуміти, проаналізувати й інтерпретувати зміст художнього твору, але й показати красу авторського слова, прослідкувати психологію душі письменника, спонукати до глибокого читання тексту.

У художніх, художньо-педагогічних, літературно-критичних і науково-літературознавчих текстах відтворено самобутність української культури, методологію наукового дослідження. Глибоке осмислення друкованих і електронних варіантів текстів, у яких висвітлено особливості педагогічно-філологічної діяльності під час практичних (семінарських) лабораторних

занять із літературознавчих курсів, істотно впливає на професійну свідомість студентів, їхні естетичні ідеали, читацьку культуру й розвиває літературознавчу компетентність особистості.

Зважаючи на це, під час занять із літературознавчих курсів основну увагу зосереджуємо на повноті усвідомлення художнього змісту витворів шляхом їх діалогічного осмислення; специфіці розуміння й засвоєння екзистенціальної сутності авторів, відображеній у вчинках персонажів художніх, художньо-педагогічних творів; рівнях розвитку рефлексії й особистісної «Я-концепції»; умінні створювати власні художні, публіцистичні й наукові тексти, переробляти друковані варіанти текстів на медіа-мову.

Як бачимо, інтегративно-діяльнісна технологія формування літературознавчої компетентності поєднує в собі методологічний, предметно-теоретичний, професійно-практичний, комунікативний і соціальний аспекти.

Використання технологічного підходу в опануванні літературознавчих курсів передбачає такі види діяльності студентів:

– формулювання мети і завдань в опануванні курсів;
– проектування власної пізнавальної діяльності;
– організація навчального процесу;
– діагностична і підсумкова перевірка ефективності навчальної діяльності за допомогою системи тестів, контрольних питань, виконання творчих завдань, пов'язаних із аналізом, інтерпретацією художніх, художньо-педагогічних літературно-критичних, науково-літературознавчих текстів, складанням власних текстів та ін. на кожному з етапів літературознавчої підготовки.

Логічність побудови і викладання літературознавчих курсів пов'язуємо з такими положеннями:

– проектуванням мети і завдань шкільної літературної освіти відбувається відповідно до моделі літературознавчої підготовки вчителя, результатом якої є високий рівень літературознавчої компетентності;
– екстраполяція визначеної мети на мову практичних завдань у вигляді діяльнісної моделі забезпечує перехід від розв'язання навчальних задач до професійної діяльності, спрямованої на формування гармонійно розвиненої особистості школяра засобами художньої словесності;
– у процесі викладання літературознавчих дисциплін реалізується модель формування літературознавчої компетентності;
– у літературознавчій підготовці уможливлюється корекція процесу формування літературознавчої компетентності;
– необхідним компонентом літературознавчої підготовки є контроль, оцінка (поточна, рубіжна, заключна) навчальних досягнень студентів.

Окреслену позицію реалізуємо в кожному змістовому модулі (темі) авторського курсу «Літературознавча компетентність учителя української мови і літератури» через зовнішню структуру (тема, мета, обладнання, план, форма проведення занять, завдання студентам, рекомендована література, теоретичний і практичний блоки, прогнозовані якості й уміння) і внутрішню структуру, яка відображає основні рівні сформованості літературознавчої компетентності студентами, що відповідає таксономії цілей: на рівні пізнання, розуміння, застосування, аналізу, синтезу, оцінки.

Розроблені навчальні посібники: «Мовна особистість вчителя-словесника», «Мовно-літературна освіта в Україні: погляд крізь роки», «Фахова практика вчителя-словесника», «Навчальні й наукові дослідження з дисциплін літературознавчого циклу», «Літературознавча компетентність учителя української мови і літератури» охоплюють загально-методичні, філософсько-методологічні, конкретно-методологічні проблеми, власне теоретичні, теоретичні модулі і практичні блоки, блоки контролю і самоконтролю, блоки професійно-педагогічних умінь і професійних якостей.

В основу лекційно-семінарських занять із літературознавчих курсів покладено широковідому ***технологію проблемного навчання,*** що складається з таких етапів:

1) виявлення суперечностей, усвідомлення їх як певних ускладнень – створення проблемної ситуації;

2) осмислення проблемного завдання і прийняття його студентами, розуміння установки;

3) аналіз умов пізнавального завдання, встановлення залежності між його складовими;

4) членування основного проблемного завдання на мікрозавдання, визначення плану (програми) їх розв'язання;

5) висунення й усвідомлення гіпотези; мобілізація ресурсу знань, умінь і навичок відповідно до умови завдання й гіпотези;

6) добір методів і засобів розв'язання завдання;

7) виконання системи дій і операцій, що сприяють розв'язанню завдання;

8) перевірка одержаних результатів на практиці, зіставлення з гіпотезою, встановлення логічного зв'язку між знаннями набутими нині й раніше.

Отже, проблемна технологія опанування літературознавчих курсів передбачає таку організацію навчальних занять, на яких існує можливість створення проблемних ситуацій під керівництвом викладача й виявляється активна самостійна діяльність студентів щодо їх розв'язання. Результатом

запровадження проблемної технології вивчення історико- і теоретико-літературних курсів є літературознавча компетентність, сформована на засадах творчого оволодіння знаннями, навичками, уміннями і розвиток критичного мислення.

Аналіз практичного досвіду переконує у доцільності використання різних типів проблемних ситуацій, як ***за змістом*** (наприклад, проблема першотропу, класифікації художніх творів за родами, жанрами і жанровими різновидами в теорії літератури; проблема авторства окремих художніх творів, їх нового прочитання в історико-літературних курсах тощо), так і ***рівнем складності*** (наприклад, проблемна ситуація виникає спонтанно, створюється і розв'язується викладачем, створюється викладачем, а розв'язується студентами, створюється і розв'язується студентами).

Основою результативного проведення семінарсько-практичних занять із літературознавчих курсів є ***групові технології***. Академічна група розподіляється на мікрогрупи. Технологічний процес групової роботи передбачає такі етапи:

1. Підготовка до виконання групового завдання:
   а) формулювання проблемної ситуації;
   б) інструктаж про зміст і послідовність роботи;
   в) рекомендації щодо дидактичного матеріалу по групах.
2. Групова робота:
   г) знайомство з інформаційними матеріалами, планування роботи в мікрогрупі;
   д) розподіл завдань між членами групи;
   е) індивідуальне виконання завдань;
   є) обговорення індивідуальних результатів роботи в групі;
   ж) обговорення загального завдання групи (зауваження, доповнення, уточнення, узагальнення);
   з) підведення підсумків групового завдання.
3. Заключна частина:
   і) повідомлення про результати роботи в групах;
   й) аналіз пізнавального завдання, рефлексія;
4. Висновки про роботу групи та їх членів.
   к) загальний висновок про групову роботу і виконання поставленої задачі.

У процесі групової роботи викладач виконує різноманітні функції: контролює хід роботи у групах; консультує, відповідає на запитання, координує діяльність, при необхідності допомагає окремим студентам або групі в цілому.

У результаті інтенсивної комп'ютеризації навчального процесу в освітніх установах розроблено нові форми навчально-методичного забезпечення студентів, у яких використовуються навчальні і контролювальні програми: мультимедійні лекції, електронні підручники, електронний контроль знань тощо. Умовами успішного використання комп'ютерних технологій дослідники справедливо вважають:

– комп'ютерну грамотність (знання основних понять інформатики і обчислювальної техніки, сучасних операційних систем та володіння їх основними командами, сучасних операційних засобів) викладачів і студентів;

– наявність спеціального обладнання;

– функціонування інформаційного середовища, яке постійно оновлюється (йдеться про збільшення інформації на літературних (www.ukrlib.com.ua, pysar.tripod.com, www.poetryclub.com.ua, ukrlit.kma.mk.ua) і філологічних сайтах (linguist.univ.kiev.ua/library, litbook.by.ru/ukrlit/index.html), Web-сторінках університету, факультету чи викладачів літературознавчих курсів);

– керованість і корекція викладачем процесу навчання;

– здійснення взаємодії студентів із комп'ютером за всіма типами (суб'єкт- об'єкт, суб'єкт-суб'єкт, об'єкт-суб'єкт);

– оптимальне поєднання індивідуальної і групової роботи;

– створення психологічного комфорту при спілкуванні з комп'ютером;

– необмежене навчання: зміст, його інтерпретація і додатки;

– використання деякої формалізованої моделі змісту, що представлений програмними засобами, записаними у пам'ять комп'ютера, і можливостями телекомунікаційної мережі.

Осмислення практичного досвіду діяльності ВНЗ дозволяє стверджувати, що нині комп'ютер має багатофункціональне призначення (виконує функції: викладача (вчителя); джерела навчальної інформації; наочності; індивідуального інформаційного простору; тренажера; засобу діагностики і контролю; робочого інструменту, а саме – засобу підготовки текстів і їх збереження, текстового і графічного редактора, засобу моделювання).

У системі літературознавчої підготовки майбутніх учителів української мови і літератури новітні форми навчально-методичного забезпечення необхідно підбирати і застосовувати вибірково, залежно від цілей і завдань навчання, специфіки навчального курсу. Так, ***мультимедійні лекції*** можна використовувати під час опанування курсів «Вступ до літературознавства», «Теорія літератури», тобто, коли необхідно повідомити студентам значну кількість складної для усвідомлення інформації. Під час мультимедійних

лекцій з теоретико-літературних курсів маємо можливість представити матеріал у вигляді слайдів, на яких відображено опорні схеми, узагальнювальні таблиці, що сприяють кращому запам'ятовуванню теоретичної інформації, бо у студентів під час прослуховування лекцій із теоретико-літературних курсів в основному активізується зорове сприйняття викладеного матеріалу, а не логічне мислення. Натомість у процесі опанування історико-літературних дисциплін, курсів виразного читання, усної народної творчості основну увагу звертаємо на унікальність художніх творів, мистецьку майстерність письменників використання мультимедійних лекцій може зашкодити. Загальновідомо, що підготовка і читання мультимедійних лекцій вимагають максимальних зусиль викладачів, використання дорогого обладнання, спеціальних приміщень, які, як правило, не облаштовані для великої кількості студентів (100–150 осіб). Мультимедійні лекції «ламають» усталений стереотип літературознавчої підготовки, як у викладанні, так і в сприйнятті літературознавчого матеріалу. Тому на часі вдосконалення і масштабне впровадження в навчальний процес мультимедійних технологій.

Оптимальним шляхом оновлення літературознавчої підготовки на основі наукових і освітніх інновацій уважаємо гармонійне поєднання традиційного викладання літературознавчих курсів із новітніми технологіями, які б займали не більше 25% лекційних годин з конкретної дисципліни. На філологічних факультетах вітчизняних педагогічних університетів мультимедійні технології через відсутність належного обладнання використовуються рідко. Хоча науково-педагогічні працівники мають велике бажання розробляти і застосовувати освітню інноватику у власній діяльності.

Новим елементом у методиці освіти у вищій школі є запровадження ***електронних підручників,*** складання яких вимагає особливих навичок у методичній роботі. Електронні підручники з циклу філологічних дисциплін нині розробляються поки що поодиноко, про що свідчить аналіз практичної діяльності ВНЗ. Так, у Глухівському національному педагогічному університеті у системі літературознавчої підготовки використовують такі авторські електронні посібники: «Український фольклор» (автор О. М. Семеног), «Мовно-літературна освіта: погляд крізь роки» (автори: О. М. Семеног, Л. О. Базиль), «Мовна особистість вчителя в українській літературі» (автори: О. М. Семеног, Л. О. Базиль), «Історія зарубіжної літератури» (за редакцією Г. Й. Давиденко) тощо. Однак масштабне застосування електронних підручників у системі літературознавчої підготовки можливе лише в умовах спеціально

обладнаних аудиторій. Тому спроба проводити індивідуальне навчання студентів на основі електронних посібників не дає бажаного результату, оскільки вимагає великого значних витрат комп'ютерного часу й охоплює обмежене коло студентів.

Виходячи з реалій сучасної літературознавчої освіти в умовах педагогічного університету, існує можливість використання лише першого варіанту комп'ютерних технологій із трьох відомих: технологія як «проникнення» (застосування комп'ютерного навчання з окремих тем навчального курсу); технологія як основа (застосування при вивченні базових тем); монотехнологія (коли весь процес навчання: діагностика, управління, моніторинг організовується за допомогою комп'ютера).

Отже, інноваційна політика в галузі літературознавчої освіти здійснює істотний вплив на формування літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури. Ефективність розвитку такої якості залежить від оптимального використання наукових і освітніх інновацій та їх адаптування до умов вітчизняного освітнього середовища й індивідуально-психологічних особливостей студентів-філологів, рівня оволодіння викладачем педагогічною технологією, його вміння детально спрогнозувати діяльність студентів.

Подальшою перспективою дослідження вважаємо розробку технології розвитку літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників на засадах наукової й освітньої інноватики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербицкий А. А. Контекстно-компетентностный подход к модернизации образования / А. А. Вербицкий // Высшее образование в России. – 2010. – № 5. – С. 32–37.

2. Гладишев В. В. Теорія і практика контекстного вивчення художніх творів у шкільному курсі зарубіжної літератури : [монографія] / В. В. Гладишев – Миколаїв : Іліон, 2006. – 370 с.

3. Градовський А. В. Українська палітра на європейському тлі: формування у майбутніх учителів-словесників навичок компаративного аналізу художнього твору / А. В. Градовський. – Черкаси : Б.В., 2011. – 220 с.

4. Кремень В. Г. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура : [монографія] / [Кремень В. Г., Ільїн В. В., Пролеєв С. В. та ін. ; за ред. В. Г. Кременя]. – К. : Пед. думка, 2008. – 472 с.

5. Кузьменчук І. Інноваційні технології та сучасний урок літератури / І. Кузьменчук. – К. : Шкільний світ, 2006. – 128 с.

РЕЗЮМЕ

Л. Базиль. Инновации в формировании литературоведческой компетентности будущих словесников.

В статье исследована роль образовательных инновационных технологий в формировании литературоведческой компетентности будущих учителей украинского языка и литературы на примере образовательного процесса в

Глуховском национальном педагогическом университете имени Александра Довженка освещены особенности применения технологии контекстного, деятельностного, проблемного и интерактивного обучения в системе литературоведческого образования будущих словесников.

Ключевые слова: *учитель украинского языка и литературы, литературоведческая компетентность, образовательные инновации.*

SUMMARY

L. Bazil. Innovations in formation literary competence of future philologists.

The article is devoted to understanding the role of educational innovations in the formation of literary competence of future teachers of Ukrainian language and literature. The example of the educational process in Glukhivsky National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko highlighted features of technology context, Activity, and interactive learning problem in the system of literary education of future philologist.

Key words: *teacher of Ukrainian language and literature, literary competence, educational innovation.*

УДК 378.147.=111

М. В. Лущик
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО У НАВЧАННІ АУДІЮВАННЯ ТЕКСТІВ ДРУГОЮ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

У статті подані методичні рекомендації з використання автентичної відеофонограми в навчанні студентів-філологів аудіювання англійського монологічного мовлення з опорою на першу іноземну мову – німецьку. Виділено критерії відбору відеофонограми, аналізується система вправ для навчання аудіювання із залученням відео та опорою на першу іноземну мову.

Ключові слова: *відеофонограма, аудіювання, перша іноземна мова, друга іноземна мова, автентичні навчальні відеокурси, монологічне мовлення, студенти-філологи, експериментальне невчання.*

Постановка проблеми. Актуальність реорганізації процесу викладання як першої, так і другої іноземних мов у вищих навчальних закладах, які готують філологів, викликана трансформаційними процесами, які відбуваються зараз в освітньому просторі України, реформуванням вищої школи в контексті Болонського процесу. Оновлення цілей, принципів та змісту навчання вимагає перегляду методики викладання саме другої іноземної мови. Тому застосування у навчальному процесі відеофонограми як ефективного засобу створення іншомовного комунікативного середовища на занятті привертає все більше уваги науковців.

Аналіз актуальних досліджень. У більшості методичних досліджень, присвячених питанню організації навчання іноземних мов з використанням різних видів відеофонограми, аналізується методика застосування